

Seenaa Warra Boollaa

Description

Suuratu Al-Buruuj yommuu qaraanu seenaa tokko dhagayuun keenya hin oolu. Seenaa kana keessatti waa baayâ€™ee hubanna. Isaan keessaa: 1)-Moottonni abbaa irraa akka gooftaatti of ilaalun namoonni akka isaan gabbaran (waaqefatan) barbaadu. Nama isaan hin gabbarre adabbii hamaa gara-jabeenyaan guuttame adabu. 2)-Shoora mucaan xiqaan taphate. Mucaan xiqaan kuni mootii kana gabbaruu diduun aango isaa ni sochoose. 3)- Rakkoon garmalee isaanitti haa baayâ€™atuyyu malee muâ€™mintoonni iimaana isaanii irratti gadi dhaabbata. Magaazidhaan yommuu baqaqfaman, ibiddatti yommuu darbaman Islaama irraa duubatti hin deebine. Kuni hundi Islaama irratti gadi dhaabbachuuf fakkeenya guddaa namaaf taâ€™a. Mee seenaa warra boollaa haa ilaallu:

Ergamaan Rabbii (SAW)akkana jedhan:

â€œNamoota isinin duraa keessaa mootii tokkotu ture. Mootiin kuni saahira (nama sihrii (digimti) hojjatu) qabaa ture. Namtichi kuni yommuu dulloomu mootiidhaanakkana jedhe: ani dulloome jira. Kanaafu mucaa sihrii akka barsiisuuf natti ergi.â€ Mootichis mucaa itti erge. Yommuu karaa isaa keessa darbu raahiba (nama Rabbiin addatti bahe gabbaru) tokkotu ture. Mucaan kunis raahiba kana bira taaâ€™e dubbii isaa dhageefate. Dubbiin isaas isa ajaaâ€™ibsiise. Mucaan yommuu gara saahiraa deemu raahiba biraan darba. Isa biras taaâ€™a. Yommuu gara saahira dhufu, saahirri isa tuma (reeba). Yommuu saahira biraan deebiâ€™u, raahiba bira taaâ€™uun dubbii isaa dhageefata. Yommuu warra isa bira deemu isa reebu. Innis kana raahibatti himate. Raahibnis ni jedhe: yoo saahiratti dhufte, warra kiyyatu na tursiisee jedhi. Yommuu gara warra keetii deebite immoo saahiratu na tursiisee jedhiin. Osoo inni haala kanarraa jiruu, bineensa guddaa namoota karaa darbuu dhoowwetu dhufe. Mucaanis ni jedhe: Harâ€™i raahiba moo saahiratu irra akka caalu guyyaa itti beekudha.â€ Ergasii dhagaa fuudheeakkana jedhe: Yaa Rabbii dhimmi raahibaa dhimma saahiraa caalaa Si biratti jaallatamaa yoo taâ€™e, akka namoonni darbaniif bineensa kana ajjeesi.â€ Innis dhagaa itti darbee ajjeese. Namoonnis ni darban. Innis raahibatti dhufee oduu kana itti beeksise. Raahibnis isaan ni jedhe: Yaa ilma koo! Ati harâ€™a na caalte. Dhimmi kee wanta ani ilaalu gahe. Dhugumatti ni qoramta. Kanaafu, yoo qoramte obsi. Gara kiyya hin akeekin.â€

Mucaan nama jaamaa fi qomaataa ni fayyisaa ture. Dhibeewan biroo irraas namoota ni fayyisa. Namtichi mootii waliin taaâ€™u waaâ€™ee isaa ni dhagaye. Namtichi kuni ballaa taâ€™ee jira. Ija isaa akka fayyisuuf kennaa baayâ€™ee fiduun mucaa fuundura kaaâ€™e. â€œYoo na fayyiste kuni keeti.â€ Jedheen. Mucaanis ni jedhe: Ani eenyullee hin fayyisu, garuu Rabbiitu nama fayyisa. Yoo ati Rabbiitti amante, Rabbiin siif kadha, kanaafu Inni si fayyisa.â€ Namtichis Rabbiitti ni amane, Rabbiinis isa fayyise. Innis gara mootii dhufee akkuma duraan bira taaâ€™u isa bira taaâ€™e. Mootichisakkana isaan jedhe: Ija kee eenyulu siif deebisee?â€ Innis ni jedhe: Gooftaa oltaâ€™aa kiyya.â€ Mootichis ni jedhe, â€œAnaan ala gooftaa biraa ni qabdaa?â€ Innis, â€œGooftaan kiyyaa fi Gooftaan kee Rabbii.â€ jedhe. Mootichis namtichi kana qabee azzabe (adabe) hanga gara mucaatti akeekutti.

Ergasi mucaan ni fidame. Mootichis isaan ni jedhe: Yaa ilma kiyya! Sihrii keetiin nama jaamaa fi qomaataa ittiin fayyistu, kana fi san ittiin hojjattu na gahee jira.â€ Mucaanis ni jedhe: Ani eenyullee hin fayyisu. Garuu Rabbiitu fayyisa.â€ Mootichis isa qabee reebree hanga gara raahibaa akeekutti. Raahibnis

ni fidame. Akkana isaan jedhame: Amanti keetirraa deebiâ€™i.â€• Innis deebiâ€™u ni dide. Mootichis magaazin akka fidamu ni ajaje. Innis walakkaa mataa raahibaa irra magaazi kaaâ€™uun hanga kutaan tokko kufuutti isa gadi baqaqse. Ergasii namtichi mootii bira taaâ€™aa turee ni fidame. â€œAmanti keetirraa deebiâ€™i.â€• Isaan jedhame. Innis ni dide. Ergasii magaazi walakkaa mataa isaa irra kaaâ€™un gadi baqaqse hanga kutaan qaama isaa kufuutti.

Ergasii mucaan ni fidame. Akkana isaan jedhame: amanti keetirraa deebiâ€™i. Innis ni dide. Ergasii mootichi hiriyyoota isaatti kenneeakkana jedheen: gaaraakkanaakkanaatti deemaan. Ergasiiisa ol baasa. Yommuu fiixee gaaraa irra geessan, amanti isaa irraa yoo deebiâ€™e deebiâ€™e. Taâ€™uu baannan achirraa isa darbaa.â€• Isaanisisaan ni deeman. Gara gaarattis ol bahaniin. Mucaanis ni jedhe: Yaa Rabbii wantafeetenisaanjalaanabaasi.â€• Gaarrisisaaniini kirkire. Isaan ni kufan. Mucaan immoo deemaa mootichatti dhufe. Mootichisakkanaisaanjedhe: â€œHiriyyoonni kee maal hojjatan?â€• Innis, â€œRabbiinisaanjalaanabaase.â€• jedhe. Ergasii mootichis gareehiriyyootaisaattimucaa kana kenneeakkana jedhe: isa fuudhaatii markabaangara galaanaadeeman. Yoo amantii isaa irraa deebiâ€™e deebiâ€™e. Taâ€™uu baannan, galaanattisa gataa(darbaa).â€• Isaanisisaan ni deeman. Mucaanis ni jedhe: Yaa Rabbii! Wanta feetenisaanjalaanbaraari.â€• Ergasii dooniinisaaniini garagalte. Isaanis bishaaniini nyaataman. Mucaanis deemaa mootichatti dhufe. Mootichis ni jedheen: â€œHiriyyoonni kee maal taâ€™an?â€• Innis, â€œRabbiinisaanjalaanabaase.â€• Jedhe.

Ergasii mootichaankakkana jedhe: Hanga wantani itti si ajaju hojjattutimalee ati na ajjeesuhin dandeessu.â€• Mootichis ni jedhe, â€œSuni maalidhaa?â€• Mucaanis ni jedhe: Namootadirreetokko irratti walitti qabda. Ergasii jirma mukaa irratti na fannista. San booda xiyyaboorsaakiyyakeessaa fuudhiqaawsi(kanxiyyaittiindarbatan)irragodhiiakkana jedhi: â€œMaqaaRabbiiGooftaa mucaa taâ€™een.â€• Jedhi. Ergasii xiyyanatti darbi. Yooakkana hojjatte naajjeesta.â€• Ergasii mootichis dirreetokko irrattinamootawalitti qabee mucaa jirma mukaa irrattiarraase. Ergasii xiyyaboorsa isaa keessaa fuudhuunqaawsikeessagochuunkakkana jedhe: MaqaaRabbiiGooftaa mucaa taâ€™een.â€• Ergasii nidorbate. Xiyyisquceeisaa haleele. Mucaanisbakkaxiyyi waraanequceeisaa irraharkaisaa godhe. Ergasii ni duâ€™e. Namoonnis ni jedhan: â€œGooftaa mucaatti amanne. Gooftaa mucaatti amanne. Gooftaa mucaatti amanne.â€• Mootichis dhufeeakkanaisaanjedhame: Rabbiinkakannewantati sodachaturte kunoosittibuâ€™e. Namoonniamananijiru.â€• Ergasii mootichis boolloonguddaan akkaqotamuajaje.â€• Boollonisniqotame. Ibiddiskeessattibobeefame. Ergasii ni jedhe: namni amanti isaa irraa hin deebiâ€™in, boollooibiddaan guuttamte tanattidarbaa. Yookiinâ€œittiutaaliâ€• jedhaan.â€• Namoonnis kana ni hojjatan(ibiddattiniutaalan)hangadubartiindaaâ€™imaofwaliinqabdu takkadhufuutti, ishiinibiddakeessattikufuirraaduubbattiharkifatte. Mucaanishiis ni jedheen: Yaa haadha koo obsi, dhugumatti ati haqa irrajirta.â€• Sahiih Muslim 3005

Akkuma Qurâ€™aana keessattidhufetaatenkunitaateefokkataanamnikana hojjateadabbii, dallansuufiabaarsiRabbiiisaafmaluudha. Daangadarbitoonni fi cunqursitoonnikunniinmuâ€™mintootaadihiiraa fi dubartiqabaa hamaaqabanijiru. Rakkisu badaa isaanrakkisan. Rakkoonkunihanga dachibaqaqsaniboyi(boollooguddaa)qotunqoraanitti tuuluunibiddakeessattibobbeessaniergasii muâ€™mintootakeessattidarbangahanitti. Mararfannaakanarrraaisaan hin qabne. Afaanboolloirra taaâ€™uunfitnaafi gubaaibiddamuâ€™mintoonniittiinrakkatanilaaluungammadu. Kana waliinmuâ€™mintoonniobsan. Amanti kufriifi jallinnaatti deebiâ€™uuirraadabbiiaddunyaatti ni gammadan. Qurâ€™aana keessattihalaaisaanii

â€œWarri boollaabaarraman. [Boolla]ibiddabobaâ€™aan guuttame. Yommuuishii(afaanboolla)irra taaâ€™an. Isaanwantamuâ€™mintootattihojjatanragaabahaa(argaa)turan. RabbiInjifataa, Faarfamaataâ€™ettiamanuu maleehomaaisaanirraahinjibbine. Kan mootummaansamiiwanifi dachikanIsataâ€™e. Rabbiinwaanhundaa irrattiragaa

bahaadha. Dhugumatti warri muâ€™mintootaa dhiiraatii fi dubartootaa rakkisanii ergasii hin tawbanne, isaaniif adabbii Jahannamtu jira, isaaniif adabbii gubaatu jira. Dhugumatti, warri amananii fi hojii gaggaarii hojjatan, Jannata jala ishii laggeen yaaâ€™antu isaaniif jira. Suni milkaâ€™innaa guddaadha.â€¢(Suuratu Al-Buruuj 85:4-11

Yaa dargaggoota Islaamaa! Amanti keessan siritti qabadhaa. Yommuu rakkoon isin qunnamu kufuu irraa of eeggadhaa. Amanti keessanitti rarraâ€™aa, â€™oon cininaa qabadhaa. Wanta dhaloonni jalqabaa baadhatan baadhadhaa. Qormaata baayâ€™ee yeroo ammaa nama muudatan keessatti obsa hin dhabina. Qormaata sanniin keessaa: hidhaa, azzabuu, maqaa xureessu, yakkoo, qeequ, kabaja irraa gadi buusu, sodaachisuu fi itti zaatu, hojii irraa addaan baasu fi rizqii kutuuf yaalu.

Yaa obboleessa kiyya wantoonni armaan oliiti fi kanneen biroo karaa Rabbii keessatti, Isa gammachiisu fi Jannata Isaa barbaadu keessatti akka salphaatti lakkaawamu. Wanti dargaggeessa irra jiru gara seenaa ummata Islaamaa ilaaludha. Sababa kanaan hayyama Rabbiitiin ijjannoon isaa olkaâ€™a. Wantoonni armaan gadi isarratti haa jiraatan:

1-Hanga dandaâ€™uun fitnaa irraa fagaachuu

2-Wanti isa qunname akka isa hin dabarre, wanti isa darbe immoo akka isa hin qunnamne beeku.

3-Adabbii addunyaa sodaachuun osoo amanti isaa wareegee (kafaree), isa duuba adabbii Aakhiraak akka jiru beeku: â€œDhugumatti adabbiin Aakhirah garmalee cimaa fi turaadha.

â€¢(Suuratu Xaahaa 20:127
4-Tarii qormaanni kuni sababa badii inni hojjateetiin taâ€™uu akka dandaâ€™u beeku. Kanaafu, buâ€™aa isarraa dhalatu baadhachu qaba.

5-Gara Rabbii dheessu fi Isarratti hirkachuu

6-Namoota duâ€™an fakkeenya godhachuu fi Gooftaa isaa yaadachuun nafsee isaa jajjabeessu.

7-Obsuu fi mindaa abdachuu

Date Created

January 24, 2021

Author

admin